

Edukacja Europejska

★[★] *Czy prawodawstwo Unii Europejskiej reguluje sprawy edukacji w krajach członkowskich?*

Kwestie dotyczące edukacji w państwach UE nie podlegają regulacjom wspólnotowym. Każde państwo realizuje własną politykę oświatową, wyznaczając jej cele i kierunki.

Jednakże poprzez art. 126 Traktatu z Maastricht oraz art. 76 Układu Europejskiego Wspólnota Europejska zachęca państwa członkowskie do współpracy w dziedzinie edukacji.

W praktyce współpraca ta polega na:

- umacnianiu europejskiego wymiaru w nauczaniu,
- rozpowszechnianiu języków państw UE,
- organizowaniu wymiany studentów i nauczycieli,
- wzajemnym uznawaniu dyplomów i okresów studiów.

★[★] *Czym jest edukacja europejska w państwach Unii Europejskiej?*

Edukacja europejska w państwach UE rozumiana jest jako pielęgnowanie pewnych uniwersalnych wartości, charakterystycznych dla społeczeństw demokratycznych, tj. poszanowanie praw człowieka, kształtowanie postaw obywatelskich oraz poczucia tożsamości narodowej, określanie swojego miejsca w kulturze i hierarchii wartości Europy.

W większości państw UE edukacja europejska nie stanowi odrębnego przedmiotu ani ścieżki międzyprzedmiotowej (Belgia, Holandia, Francja, Dania, Portugalia). W nielicznych państwach, jak np. Szkocji i Austrii, potrzeba podejmowania tych zagadnień ujęta jest w programach nauczania.

★[★] *Czym jest edukacja europejska w Polsce?*

Edukacja europejska w polskich szkołach realizowana jest od 1999 roku na poziomie gimnazjum w postaci ścieżki międzyprzedmiotowej „edukacja europejska” oraz „kultura polska na tle tradycji śródziemnomorskiej”.

W praktyce oznacza to, iż w ramach takich przedmiotów jak: geografia, historia, WOS, język polski, języki obce, nauczyciele przybliżają młodzieży ideę zjednoczonej Europy oraz ukazują miejsce Polski w kulturze europejskiej. Wielu nauczycieli traktuje integrację Polski z Unią Europejską jako ważne wyzwanie edukacyjne. Zaangażowanie w sprawy edukacji europejskiej wyrażane jest także poprzez: tworzenie autorskich programów nauczania i klas o profilu europejskim, zakładanie klubów europejskich, organizowanie międzynarodowej wymiany młodzieży oraz współpracę ze szkołami z innych państw europejskich.

Edukacja Europejska

★ ★ *Jak organizować zajęcia pozalekcyjne z zakresu edukacji europejskiej?*

Najczęstszą formą realizacji edukacji europejskiej poza zajęciami lekcyjnymi jest działalność szkolnych klubów europejskich, zrzeszających uczniów zainteresowanych poszerzeniem swojej wiedzy na temat Europy, Unii Europejskiej oraz integracji Polski z UE.

Działalność członków SKE, którą koordynuje nauczyciel-opiekun, jest całkowicie dobrowolna i przybiera różnorodne formy. Najczęściej organizowanymi w ramach SKE są: konkursy i quizy, w których młodzież może się wykazać wiedzą z zakresu problematyki europejskiej, festyny i debaty, uroczyste obchodzone Dni Europy, a także zjazdy, szkolenia i konferencje.

Coraz więcej klubów współpracuje ze szkołami znajdującymi się na terenie Unii Europejskiej, dzięki czemu młodzież nawiązuje kontakty z rówieśnikami z innych państw europejskich. Nierzadko współpraca ta przeradza się w międzynarodową wymianę młodzieży między krajami. W działalności klubów bardzo dużą rolę odgrywają nauczyciele. Od ich zaangażowania oraz umiejętności inspirowania uczniów zależy sukces całego przedsięwzięcia.

★ ★ *Kształcenie nauczycieli w państwach Unii Europejskiej*

Podobnie jak pozostałe aspekty edukacji, formy i kierunki kształcenia nauczycieli ustala indywidualnie każde państwo członkowskie. W polityce oświatowej UE obowiązuje jednak pewien model nauczyciela, do osiągnięcia którego dążą państwa „Piętnastki”.

Według modelu lansowanego przez UE, nauczyciel powinien:

- posiadać wykształcenie akademickie,
- być kreatywny i otwarty na wiedzę oraz zdolny kształtować te umiejętności u swoich uczniów,
- mieć zamiłowanie do swojej pracy,
- szybko i racjonalnie reagować na to, co postępowe i twórcze,
- ustawicznie doskonalić umiejętności zawodowe.

Kształcenie ustawiczne nauczycieli, na które Unia kładzie duży nacisk, realizowane jest:

- w centrach doskonalenia zawodowego (Dania, Grecja, Belgia),
- w centrach kształcenia wczesnoszkolnego (Francja, Luksemburg),
- w macierzystych placówkach oświatowych.

Przygotowywanie kadry pedagogicznej odbywa się na różnych szczeblach:

- wyłącznie uniwersyteckim (Hiszpania, Grecja i Irlandia),

Edukacja Europejska

- w specjalistycznych instytutach i szkołach pedagogicznych (Włochy i Luksemburg)
- oraz na poziomie uniwersyteckim uzupełnionym kilkumiesięczną praktyką pedagogiczną (pozostałe kraje UE).

W obrębie Unii nie ma więc jednolitego modelu kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli. Jest on dostosowany do specyficznych warunków każdego państwa i obowiązującego na danym terenie systemu oświaty.

★ ★ *Jakie szanse i wyzwania niesie dla nauczycieli integracja Polski z Unią Europejską?*

Reforma systemu edukacji w Polsce wyznaczyła podstawowe kierunki rozwoju zawodowego nauczycieli, których celem jest zapewnienie takiego poziomu wykształcenia, który pozwoliłby po okresie przejściowym swobodnie podejmować pracę w szkołach na terenie Unii Europejskiej.

W tym celu ustawa z dnia 18 lutego 2000 roku o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadziła dla nauczycieli obowiązek uzupełnienia wykształcenia do poziomu uniwersyteckiego do roku 2006. Do reformowanego systemu oświaty wprowadzono także wytyczne dotyczące kształcenia ustawicznego. Spełnienie tych dwóch warunków jest konieczne, aby Polska w zakresie edukacji dorównywała standardom UE. Dużą rolę odgrywa także uczenie się języków urzędowych Unii Europejskiej, których znajomość wkrótce okaże się koniecznością. Są to najważniejsze wyzwania, jakie stoją przed nauczycielami w obliczu polskiej akcesji do UE.

Pomocą w osiągnięciu wyżej wymienionych standardów może być udział w programach edukacyjnych Unii Europejskiej, dostępnych dla Polski.

★ ★ *Z jakich programów pomocowych mogą korzystać polscy nauczyciele?*

Nauczyciele polscy mogą korzystać do 2006 r. z następujących programów w ramach programu SOCRATES:

- Comenius (współpraca szkół i placówek doskonalenia nauczycieli),
- LINGUA (doskonalenie języków obcych),
- ERASMUS (współpraca pomiędzy uczelniami),
- GRUNDTVIG (współpraca w zakresie kształcenia dorosłych),
- ARION (wizyty studyjne dla oświatowej kadry kierowniczej itp.).

Edukacja Europejska

Oprócz programów multilateralnych, jak wymieniony wyżej SOCRATES, nauczyciele mają do dyspozycji wiele programów bilateralnych realizowanych, przez Polskę we współpracy z jednym z krajów europejskich. Pełna oferta programów kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli będzie dostępna dla Polski po uzyskaniu członkostwa w Unii Europejskiej. Wzajemne regulacje w zakresie uznawania dyplomów i kwalifikacji zawodowych nauczycieli oraz bogata oferta szkoleń w połączeniu ze swobodą przemieszczania się w obrębie Unii Europejskiej to szanse, jakie otworzą się przed nauczycielami po wstąpieniu naszego kraju do Unii Europejskiej.

★ ★ *Jakie instytucje polskie kształcą nauczycieli z zakresu edukacji europejskiej?*

Głównymi podmiotami przygotowującymi nauczycieli w zakresie edukacji europejskiej są:

- placówki doskonalenia nauczycieli (obejmują swoim zasięgiem obszar całego kraju, prowadzą kursy, szkolenia, publikują pomoce dydaktyczne),
- uczelnie wyższe (prowadzą studia magisterskie o kierunkach pedagogicznych oraz studia podyplomowe z zakresu edukacji europejskiej),
- samorządy terytorialne (poprzez doradców metodycznych udzielają informacji o możliwościach kształcenia i doskonalenia zawodowego, mogą wspierać finansowo szkolne kluby europejskie oraz proeuropejskie projekty edukacyjne),
- organizacje pozarządowe (są istotnym partnerem dla szkół i nauczycieli zajmujących się tematyką europejską, prowadzą szereg projektów edukacyjnych o zasięgu zarówno regionalnym, jak i ogólnopolskim),
- partnerzy zagraniczni (głównie Unia Europejska działająca poprzez programy pomocowe dostępne dla krajów kandydujących np. SOCRATES, LEONARDO DA VINCI oraz Rada Europy działająca poprzez programy, konkursy i akcje edukacyjne np. konkurs „Europa w szkole”, program „Szkolnictwo średnie dla Europy” itp.

